

تاریخ ترکمن به اختصار

مهندس عبدالناسم قدیمی

www.ketab.ir

سرشناسه	قدیمی، عبدالقاسم
عنوان و نام پدیدآور	تاریخ ترکمن به اختصار/ عبدالقاسم قدیمی،
مشخصات نشر	تهران: صحرادانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۲۵ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۱۸-۴-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	ترکمنان -- ایران -- تاریخ
موضوع	Turkmen - Iran - History
موضوع	ترکمنان - تاریخ
موضوع	Turkmen – History
رده بندی کنگره	۱۳۹۶ ق ۴۵۴ / ت / DSR۷۲
رده بندی دیویی	۹۵۵/۹۷۹۸۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۸۴۳۰۸

انتشارات صحرادانش

sahradaneshpublications@gmail.com

09192276409 / 09112764770

تاریخ ترکمن به اختصار

مؤلف: عبدالقاسم قدیمی

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۶

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۰۱۸-۴-۱

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۵	 دوره باستان
۱۵	 فرهنگ - تشکیلات اجتماعی - دینی در بین ترکمن‌های باستان
۱۶	 تشکیلات اجتماعی
۱۹	 اردو (سو)
۲۱	 عدلیه و قانون (توره)
۲۱	 دین
۲۳	 صنعت
۲۴	 شهر و شهرنشینی
۲۴	 تجارت
۲۵	 زراعت و مالیه
۲۵	 ادبیات
۲۶	 عناصر بدیعی داستان‌های قدیمی
۲۷	 ادبیات نوشتاری
۲۹	 دوره میانه (اوایل دوره اسلامی تا اوایل قرن شانزدهم)
۳۰	 روابط با قارلوق‌ها و قراخانی‌ها
۳۰	 روابط با غزنویان
۳۳	 امپراطوری سلجوقیان ترکمن
۳۶	 آتابیگلر (اتابکان)
۳۷	 تشکیلات و فرهنگ در عصر سلجوقیان ترکمن
۳۷	 حکومت
۳۸	 اردوی نظامی

۳۸	عدلیه
۳۸	دین و مذهب
۳۹	علم و ادبیات
۴۰	زبان و ادبیات
۴۱	جنگ‌های صلیبی و نقش ترکمن‌ها
۴۸	نکاتی در مورد خوارزمشاهیان و حمله مغول و ایلخانان مغول
۴۹	قره‌قویونلوها
۵۰	حکومت جهانشاهان قرايودف (۱۴۳۸ تا ۱۴۶۷)
۵۱	تیموریان (وضعیت ترکمن‌های موجود ترکمنستان و ایران در دوره تیموریان)
۵۱	نکاتی چند در مورد تیموریان سلسله همزمان با قره‌قویونلوها و آق‌قویونلوها
۵۱	سلطان حسین بایقرا (۱۴۷۳ تا ۱۵۰۶)
۵۳	حوادث اواخر قره‌قویونلوها
۵۴	اعتقادات قره‌قویونلوها
۵۵	هنر و معماری در عهد قره‌قویونلوها
۵۵	نمونه‌هایی از آثار عمرانی عهد قره‌قویونلو
۵۶	آق‌قویونلوها
۵۸	تشکیلات اداری در زمان آق‌قویونلوها
۶۰	دوره جدید بعد از آق‌قویونلوها و از قرن شانزدهم به بعد
۶۲	عثمانی‌ها
۶۶	تشکیلات - فرهنگ - تمدن در دوره عثمانی‌ها
۶۷	ارتش (بخش نظامی)
۶۷	نیروی دریایی
۶۸	امور مالیه

فرهنگ و مدنیت و مذهب	۶۸
زبان و ادبیات	۶۸
ادبیات عثمانی در مراحل مختلف	۷۰
معماری و هنر	۷۰
صفویان	۷۱
شاه اسماعیل صفوی (۱۵۰۱-۱۵۲۳) شروع فعالیت اولیه از ۱۵۰۱	۷۱
شاه طهماسب (۱۵۷۶-۱۵۲۴)	۷۴
شاه اسماعیل دوم ۱۵۷۶-۱۵۷۵	۷۶
شاه محمد ندابنده ۱۵۸۵-۱۵۷۶ (۹ سال)	۷۶
شاه عباس ۱۶۲۹-۱۵۸۶	۷۷
ترکمانان در عهد صفویان	۷۹
ترکمانان از نگاه پیتر و دلاواله	۷۹
شاه صفی ۱۶۲۹-۱۶۴۳	۸۰
شاه عباس دوم (۱۶۶۸-۱۶۴۳)	۸۰
شاه سلیمان ۱۶۹۷-۱۶۶۹	۸۱
شاه سلطان حسین (۱۶۹۷-۱۷۲۶)	۸۱
سلسله افشار	۸۳
مرگ نادر	۸۶
(خلاصه حکومت کریم خان زند و جانشینانش)	۸۸
کریم خان زند ۱۷۸۰-۱۷۵۰	۸۸
سلسله قاجار	۹۱
فتحعلی خان قاجار و ارتباط او با ترکمنان (تولد او در سال ۱۶۸۴)	۹۱
آقا محمدخان قاجار (۱۷۹۶ تا ۱۷۸۶)	۹۳

۹۴	فتحعلی شاه (۱۷۹۷ تا ۱۸۳۴)
۹۶	محمدشاه قاجار (۱۸۳۴ تا ۱۸۴۸)
۹۸	ناصرالدین شاه (۱۸۹۶ - ۱۸۴۸)
۱۰۲	پیشروی روس‌ها در ترکمنستان و خانات
۱۰۶	عکاس فرانسوی در میان ترکمنان
۱۰۷	ایجاد محدودیت روس‌ها جهت تجارت و کشتیرانی ترکمن‌ها
۱۰۸	تصرف شیوه قتل عام یموت اطراف آن
۱۰۸	نکاتی از وقایع قبایل فاجعه گوگ دغه
۱۱۳	فاجعه گوگ تپه و نقش خط ۱ مرزی بین ایران و ترکمنستان
۱۱۵	اوضاع ترکمن‌ها در اواخر دوره قاجار
۱۱۵	مظفرالدین شاه (۱۹۰۶ - ۱۸۹۶)
۱۱۶	محمد علی شاه (۱۹۰۶ - ۱۹۰۹)
۱۱۹	ترکمن‌ها در اواخر سلسله قاجاریه و در مرحله به قدرت رسیدن رضاشاه خان
۱۲۰	حمایت ترکمن‌ها از انقلاب میرزا کوچک خان جنگلی
۱۲۲	فهرست منابع

ملت ترکمن بعد از اسلام یکی از تاثیرگذارترین ملت‌ها در شکل‌دهی تاریخ جهان به شکل امروزی به حساب می‌آید. آنان با تشکیل امپراطوری‌های بزرگی از جمله سلجوقیان بزرگ در ایران که سرزمین‌های استیلایی خود و آتابگ‌های‌شان از رودخانه سیحون تا ترکیه فعلی، موصل و بصره و عراق، آذربایجان، سوریه و فلسطین و عربستان گسترش یافته بود. بعدها به عنوان مجموعه‌ای یکپارچه از سرزمین‌هایی حاوی فرهنگ اسلامی خاص شده و در مقابل فشارهای عقیدتی و نظامی صلیبیون ایستادگی کردند. این ملت بعد از سلجوقیان ترکیه (روم) امپراطوری عثمانی را نیز تاسیس نمودند که سرزمین‌های تحت تسلط خود را در مقطعی تا دروازه‌های وین اطریش گسترش دادند.

پس از وقوع جنگ‌های صلیبی اتابکان سرریه که یکی از ژنرال‌های پرورش یافته در نظام آنان صلاح‌الدین ایوبی کرد بود نقشی تعیین‌کننده در پیروزی‌های سپاه اسلام در مقابل صلیبیون ایفا نمودند. این ملت در حمله مغول به ایران با رشادت با آنان جنگید و در ایجاد حلقه مقاومت بعدی توسط فرزند پادشاه مغول یعنی جلال‌الدین خوارزمشاه نقشی تعیین‌کننده داشت. آنان با گرد آمدن به دور خود با مغولان جنگیدند و حتی دوبار آنان را شکست دادند ولی متأسفانه بعدها در سپاه جلال‌الدین تفرقه حاکم شده و حلقه مقاومت به شکست انجامید. پس از این برهه تاریخی قسمتی از ترکمنان به رهبری سلیمان‌شاه و فرزندش ارطغرل به طرف ترکیه که در آن‌جا ترکمن‌های سلجوقی هنوز حاکمیت داشتند رهسپار گشته و سپس تا سوریه و اتابکان آنجا پیش رفتند ولی در نهایت مجدداً به ترکیه برگشته و بین

سرزمین‌های سلجوقیان ترکمن ترکیه و رومیان مسیحی اقامت گزیدند و سرحدداران سرزمین‌های اسلامی شدند. آنان پس از مدتی در سال ۱۲۹۹ میلادی امپراطوری عثمانی را بنیان نهادند.

بعد از تضعیف حکومت مغولان و ایلخانان آنان در ایران ترکمن‌ها در تشکیل سلسله پادشاهی قره‌قویونلوها به رهبری قره‌یوسف و سپس سلسله آق‌قویونلوها به رهبری اوزون حسن کوشیدند تا یکپارچگی را در ایران برقرار سازند.

اوزون حسن با تدوین کتاب و قانون‌نامه‌ای بسیار کوشش نمود که به اصلاحاتی عمیق در ساختار اداری، عمرانی، سیاسی ایران دست یازد ولی بعقل عقب ماندگی توده‌ها و بی‌میلی به اینکار نگریدید. نهایتاً حکومت آق‌قویونلوها توسط شاه اسماعیل صفوی و با کمک غریبان برچیده شد.

ترکمن‌ها قبل از اسلام نیز در دهمین تا بیستمین قرون عالم ترک نقشی حساس و اساسی داشتند. اولین حکومت جمعی ترکمن - ترک با به سال هفتصد و پنجاه قبل از میلاد برمی‌گردد که سلطان آنان آلپ ارتونگی بوده است برخی او را معادل افراسیاب در سلسله پادشاهان منظومه شاهنامه بشمار می‌آورند.

سرزمین ترکمن - ترک‌ها بین دو امپراطوری مقتدر چین و ایران باستان قرار داشت و با آنان هم مرز بودند. با تلفات به محدودیت‌های نفراتی، آنان برای مقاومت و حفظ هویت و آزادی از همان ابتدا توسط متفکران خود به دو عنصر اساسی رزمی همه اقشار و آموزش رزمی با سطح بسیار بالایی آنان آنقدر اهمیت میدادند که به گواهی تاریخ قدرت مبارزه هر یک از آنان به چند نفر از لشکریان دو همسایه خود می‌چربید. همچنین آنان با کمتر یکجا نشینی در شهرها و سعی در حفظ خانه‌های آلاچیقی قابل حمل به نقاط مختلف قدرت مبارزه با دشمنان را چندین برابر افزایش می‌دادند. تلفات خود را نیز به حداقل رسانده بدینوسیله کمبود نفرات خود را جبران می‌نمودند.

رنه گروسه و ژرژدنیگر، تاریخ نگاران فرانسوی، می گویند: دو خصیصه برجسته در این نژاد مشاهده می شود نخست قوت بنیه و استحکام بدنی و نیروی حیاتی که آن را از نابودی مصون می دارد و دوم حس تطبیق با محیط های معنوی و فکری کاملاً متفاوت ... آنان نژاد آهنین دنیای قدیم بودند ...

بدین ترتیب کشور آنان و پادشاهانشان در بعضی مقاطع تاریخی انچنان قدرت می یافتند که بطور مثال به امپراطوری چین بالفظ فرزندم خطاب می کردند و یا در ایران حفظ تاج و تخت برخی از پادشاهان با کمک و مساعدت آنان به انجام می رسید.

صاحبان این فرهنگ تمدن که سنگ نبشته های پادشاهان آنان در سلسله پادشاهی گوگ ترک با خط مخصوص خود در آثاری متعلق به سال های ۵۵۲ و ۷۳۴ - ۷۱۶ میلادی هنوز پابرجاست از یک طرف پس از تشکیل امپراطوری عثمانی با حفظ سعه صدر خود با اقتدار نسبت به گزینش فرهنگی از فرهنگ سرزمین های تحت تسلط خود و دادن آزادی عقیده و عبادی به مردم با مرام های مسیحی و غیره نوع کشور داری خاص و موفق خود را به رخ جهانیان کشیدند، به گونه ای که در کشورهایی از قبیل بلغارستان، مجارستان، رومانی، یونان و غیره مسیحیان و دیگران در کنار مسلمانان صدها سال در صلح و صفا بسر بردند. از طرف دیگر، این ملت در سرزمین های مادری خود نسبت به حفظ سرزمین و حفاظت از مرزهای آن اقدام نمودند که وجود کشوری نظیر ترکمنستان شاهد آن است.

بدیهی است ترکمنان در کشور عزیزمان ایران نیز در کنار خلق های دیگر این سرزمین در صلح و صفا بسر می برند. این ملت بر اساس حدیثی از پیامبر (ص) که در افواهبشدت شایع بود که فرمودند: قسطنطنیه پایتخت روم روزی فتح خواهد شد خوشابحال ملتی که آن را فتح نماید و خوشابحال سرداری که فرماندهی آنان را بعهدہ داشته باشد. بعد از اسلام آوردن بگواهی تاریخ حرکتی مداوم و همیشگی

برای کسب و ضبط این افتخار و بشارت بنام خود نمودند و نهایتاً در سال ۱۴۴۱ میلادی فتح قسطنطنیه (استانبول) را با تجمع نیروهای خود و ترکان و با فرماندهی سلطان محمد فاتح به انجام رساندند. کتاب تاریخ ترکمن به اختصار کوشیده است سیر مراحل مختلف تاریخی ترکمن‌ها را به‌طور خلاصه و فشرده تجميع و ارائه نماید.

مهندس عبدالقاسم قدیمی

www.ketab.ir